

แผนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ภาครัฐถือเป็นเสาหลักของแผ่นดิน และการบริหารราชการแผ่นดินถือเป็นหัวใจในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้บรรลุวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” แต่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เชื่อมโยงรากลึกทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม องค์กรและหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปขนานใหญ่ (Radical Change) ที่เน้นการมองกว้างและไกล (Vision Driven) มิใช่แค่การปรับเปลี่ยนแบบค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Adaptation) หรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (Problem Driven) เท่านั้น

สองทศวรรษจากนี้ไปจึงเป็นยุคแห่งการปฏิรูปภาครัฐ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ ข. ได้กำหนดผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินไว้อย่างน้อย ๕ ประการ ได้แก่ (๑) ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน (๒) ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นระบบข้อมูลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน (๓) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการดำเนินงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่าง (๔) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ และสามารถเจริญก้าวหน้าได้ตามความสามารถและผลสัมฤทธิ์ของงานของแต่ละบุคคล มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรการคุ้มครองป้องกันบุคลากรภาครัฐจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา และ (๕) ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผย ตรวจสอบได้ และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ที่มุ่งสร้าง “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน” บนหลักธรรมาภิบาล โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ภาครัฐได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากประชาชน (Public Trust) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จึงได้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ โดยนำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศขององค์กรต่างๆ อาทิ ข้อเสนอแนะของสภาพัฒนาการปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง มาใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการ รวมทั้งจัดให้มีกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากส่วนราชการ องค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง อย่างกว้างขวางในหลายช่องทาง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อ (๑) สร้างภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Customized Public Service) (๒) พัฒนาโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐให้ทันสมัย กะทัดรัด ปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (Agile Structure) และระบบงานภาครัฐมีผลสัมฤทธิ์สูง (High Performance Public Service) (๓) พัฒนากำลังคนภาครัฐให้มีสมรรถนะสูง ปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ และยึดมั่นในคุณธรรม พร้อมนำการพัฒนาประเทศ (Highly Competent Public Officials) (๔) พัฒนาระบบบริหาร

ทรัพยากรบุคคลให้สามารถดึงดูด รักษา จูงใจผู้มีความรู้ความสามารถสูง และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และ (๕) เพื่อสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมความซื่อสัตย์สุจริตบนหลักธรรมาภิบาล

เป้าหมายรวมอันเป็นผลลัพธ์ที่คาดหวังของการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ประกอบด้วย (๑) องค์กรภาครัฐเปิดกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลกันด้วยระบบดิจิทัล (๒) โครงสร้างองค์กรภาครัฐเพรียว กะทัดรัด แต่แข็งแกร่ง สามารถบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการทำงานเพื่อประชาชน โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (๓) ระบบบริหารและบริการประชาชนเป็นระบบดิจิทัล มีความโปร่งใส ทันสมัย ปรับตัวได้รวดเร็ว และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม (๔) ระบบบุคลากรภาครัฐมีมาตรฐาน สามารถสรรหา ดึงดูดและรักษาไว้ซึ่งกำลังคนที่มีคุณภาพสูง มีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานอย่างมืออาชีพ และเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน และ (๕) ภาครัฐมีวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และมีระบบป้องกันการแทรกแซงโดยไม่เป็นธรรมจากผู้มีอำนาจและอิทธิพล ทั้งนี้ โดยมี**ตัวชี้วัดความสำเร็จ**ของการดำเนินการแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินในระยะ ๕ ปี ที่เน้นการทำให้บริการภาครัฐสามารถแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน โครงสร้างและระบบงานภาครัฐมีประสิทธิภาพสูง เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนและบูรณาการกันอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูง ปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ มีคุณภาพ ยึดมั่นในคุณธรรม พร้อมนำการพัฒนาประเทศและภาครัฐมีนวัตกรรมการบริหารจัดการและนวัตกรรมการให้บริการประชาชนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งภาพลักษณ์ของภาครัฐไทยในเวทีโลกได้รับการยอมรับ

กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย **“๖ เรื่อง - ๒๔ กลยุทธ์ - ๕๖ แผนงาน”** โดยมีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ได้แก่ (๑) เพิ่มสมรรถนะของหน่วยงานภาครัฐในการตอบสนองต่อประชาชนในสถานการณ์หรือภาวะฉุกเฉิน (๒) ยกระดับการให้ข้อมูลและให้คำปรึกษาจากหน่วยงานของรัฐ และ (๓) ยกระดับการให้บริการประชาชนสู่การบริการที่เร็วขึ้น ง่ายขึ้น และถูกลง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ได้แก่ (๑) บูรณาการและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัล (๒) นำระบบดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการบริหารราชการ และ (๓) บูรณาการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐเพื่อการบริหารราชการแผ่นดิน

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : . โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็วและระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง ประกอบด้วย ๖ กลยุทธ์ ได้แก่ (๑) ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารงานของรัฐ และลด/ละลายความเป็นนิติบุคคลของกรม (๒) เพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความเข้มแข็งของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (๓) พัฒนาขีดความสามารถในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๔) พัฒนาระบบงบประมาณและการคลังภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (๕) สร้างระบบธรรมาภิบาลที่ยั่งยืนในหน่วยงานภาครัฐ และ (๖) พัฒนากฎหมายเกี่ยวกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูง พร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์ ได้แก่ (๑) จัดกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการในการบริการสาธารณะที่สำคัญ และขับเคลื่อนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (๒) ลดขนาดกำลังคนและค่าใช้จ่าย

ด้านบุคคลภาครัฐที่มีผลผูกพันภาระงบประมาณในระยะยาว (๓) พัฒนาทักษะและสมรรถนะใหม่เพื่อสร้างความพร้อมเชิงกลยุทธ์ให้กับกำลังคนภาครัฐ และ (๔) ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้กำลังคนในส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ ประกอบด้วย ๖ กลยุทธ์ ได้แก่ (๑) ดึงดูดผู้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสาธารณะเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ (๒) ส่งเสริม จูงใจ และรักษาผู้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสาธารณะไว้ในภาครัฐ (๓) พัฒนาขีดความสามารถและความผูกพันต่อองค์กร (Engagement) ของบุคลากรภาครัฐ (๔) สร้างผู้นำให้เป็นตัวอย่าง (Leadership by Example) (๕) ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารทรัพยากรบุคคล และ (๖) พัฒนาทางก้าวหน้าในสายอาชีพและสร้างความต่อเนื่องในการดำรงตำแหน่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ได้แก่ (๑) นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ และ (๒) ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกการติดตาม ตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้

อนึ่ง การบริหารราชการแผ่นดินถือเป็นพื้นฐานสำคัญในฐานะที่เป็น “ห้องเครื่อง” หรือ “คานงัด” ที่จะขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้ประสบความสำเร็จ จึงมีขอบเขตกว้างขวาง เกี่ยวข้อง และส่งผลกระทบต่อ การปฏิรูปประเทศด้านอื่น ซึ่งมีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ รับผิดชอบอยู่แล้ว อาทิ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ ขอบเขตของการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินยังครอบคลุมหน่วยงานของรัฐทุกประเภท ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ และองค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่นอกฝ่ายบริหารด้วย แต่โดยที่มีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ ดังนั้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จึงเน้นเฉพาะแผนการปฏิรูปฯ ที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์อันพึงประสงค์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๘ ข. ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นหลักก่อน

จุดเด่นของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ จะเน้นการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและระบบดิจิทัล เพื่อให้ภาครัฐเปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน (Open and Connected) โปร่งใส ทันท่วงที ปรับตัวได้รวดเร็ว เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม และทำให้ประชาชนมีความเชื่อถือไว้วางใจต่อภาครัฐ โดยในระยะแรกของแผนการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน (ปีที่ ๑ - ปีที่ ๒) จะเน้นดำเนินการในประเด็นที่มีความสำคัญเร่งด่วนและส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมก่อน อาทิ การปฏิรูป “บริการภาครัฐ ให้สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน” และการปฏิรูป “ระบบข้อมูลภาครัฐให้มีมาตรฐาน ทันท่วงที และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล” ซึ่งคาดว่าจะมีผลลัพธ์ที่จับต้องได้ที่สำคัญ อาทิ การปรับปรุงกระบวนการขออนุมัติ/อนุญาตเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การจัดบริการแบบเบ็ดเสร็จผ่านช่องทางดิจิทัลและศูนย์บริการร่วม เพื่อยกระดับงานบริการประชาชนและการอำนวยความสะดวกของภาครัฐสู่ความเป็นเลิศ และการจัดให้มีบริการเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติหมายเลขเดียว การพัฒนาแพลตฟอร์มการให้บริการพื้นฐาน (Service Platform) และการพัฒนาศูนย์ข้อมูลกลางภาครัฐ (Government Data Analytic Centre) เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดการบูรณาการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ อันส่งผลให้เกิดการระงับประชาชน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการ ซึ่งจะช่วยให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งของภาครัฐและประชาชนลดลงอย่างมาก

ที่ผ่านมา คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ได้ทำงานอย่างใกล้ชิดกับส่วนราชการที่เป็นเจ้าภาพหลักในการนำแผนปฏิรูปไปสู่การปฏิบัติ เพื่อหารือเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรค รวมทั้งยังได้จัดให้มีเวทีรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน จำนวน ๒ ครั้ง และมีช่องทางการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยประมาณร้อยละ ๙๐ ของผู้ที่ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น เห็นด้วยกับประเด็นการปฏิรูป ในระดับ “มาก” ถึง “มากที่สุด”

ทั้งนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศฯ จะได้ประสานกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เพื่อบูรณาการแผนการปฏิรูปประเทศร่วมกัน เพื่อให้การนำไปปฏิบัติเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน รวมทั้งจะได้สร้างการมีส่วนร่วมกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสนับสนุนให้ส่วนราชการและหน่วยงานภาครัฐจัดทำแผนปฏิบัติการด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้การดำเนินการตามแผน การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลความก้าวหน้าของการปฏิรูปประเทศ สอดคล้องกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อไป
